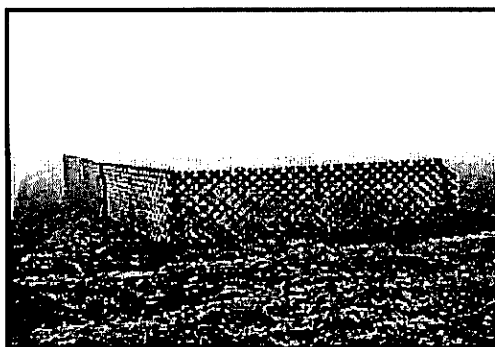

Graf 3 (maj 1998)

Salat

Verden set fra et kort

Af NICKI B. HANSEN

Ingen vandrer ustraffet under palmer

Goethe

- Denne artikel, må De vide, var ikke blevet til uden Borges' *Atlas*, der tilbage i 1987 udkom hos Brøndum i 1800 eksemplarer til en pris af 174 kr., og som jeg opfordrende skynder mig at henvise til, så De ikke snydes for denne artikels fixpunkt til hvilket, der mellem linierne går en ubrudt linie, og når det så er sagt, må De også vide, at der verden over er mange former for salat.
- Nogle salater i nogle lande er endog opkaldt efter andre lande, som man i de første lande mener, de kommer fra, italiensk salat for eksempel. Men vi må heller ikke glemme den ellers kedelige hønsesalat, blomkålssalaten, den uransageligt berømte Waldorf-salat eller den polske rødkålssalat.
- Vi må faktisk ikke glemme en eneste af dem. Vi skylder formentlig os selv og salaterne at opstille et udtømmende katalog over de eksisterende og de kommende salater. Det er den respekt, man bør yde ting, man omgås i dagligdagen, og det er den nysgerrighed, der kan udvide éns egen horisont, give én et videre, bredere *vue* over tingenes og salaternes tilstand.
- Hvem her i riget véd hvilken lækker lykke, der måtte ligge gemt i for eksempel det nistriske salatkøkken: Hvilke råvarer? Hvilke krydderier? Hvilke varianter i salaternes vældige kombinatorik er blevet levende for øje, gane og mave i den del af verden? Hvilke muligheder har vi gjort os skyldige i at overse?
- Og det, fordi vi har overset nistrerne, der så sikkert har overset os og vore salater. Sådan hænger tingene ubehjælpeligt sammen, folk med føde, nistrernes håb, deres hænder og deres erindringer med den nistriske krydderredike og salatmarinade, man kender det ene gennem det andet gennem det tredje gennem det første. Man kunne med andre ord ud fra et stort salatkatalog lave et salaternes verdenskort, deres distribution ud over jordkloden, og også det ville være et fint verdenskort
- **Respekt og glemsel**
- Nu skal jeg ikke hævde, at vore eksisterende verdenskort er forkerte eller dårlige, tværtimod, de er gode og rigtige, men salaternes verdenskort er det også.

- Det hele afhænger af, hvordan man vil orientere sig. Mod Istrien eller mod bønnensalaten - eller mod noget tredje eller fjerde, for tingene hænger som sagt sammen, hvad der også ses i sproget, salat, ordsalat, båndsalat, bønnensalat. Og et komplet planeten Jordens salatkort vil også rumme informationer om, hvem der spiser salat og hvornår, hvor råvarerne kommer fra, hvor de er tillavede og hvordan og så videre, så man i sidste ende vil have en komplet opskrift på kloden (der jo på sin side blot er endnu et himmellegeme blandt mange andre himmellegemer, så endog selv en ussel, plasticindpakket salat med *K* på vil indebære en beskrivelse af hele universet, inklusive naturligvis producentens uvederhæftighed og profitmaksimerende kvalitetsforringelse).
- En salat er altså ikke uden videre en genstand, man kan omgås let, den er en ting i verdens kolossale salatfad, som den er uløseligt fanget i og knyttet til, og den fortjener at blive behandlet med den samme respekt som netop denne verden. Et faktum, der også gælder Nistrien og Istrien, coli-bakterier, læskedrikke, den elskedes smil og ting i øvrigt og i det hele taget. Et faktum, man af overlevelsesmæssige årsager også er nødt til at glemme i tide så vel som utide for ikke at knuses under tilværelsens ulidelige, minutløse tyngde.
- Gud er at glemme, som en dansk poet engang sagde, at huske for meget er at dø for hurtigt, kunne man fortsætte, og at huske er i det hele taget at dø; alderdommens svækkelse indtræffer, når organismen er for præget af sin historie, når den tynges af erindringen om sin mangeårige tilstedeværelse, når man kort sagt har ind- og optaget for meget salat, ordsalat, båndsalat, bønnensalat. En krop er blot endnu et muligt verdenskort.

- **Punkt og linie**

- Og det endda i flere henseender, ikke mindst den konkrete, at en krop trækker en linie gennem verdens rum, fra opholdssted til opholdssted, fra punkt til punkt. Denne linie udgør en art biografisk verdenskort. Verden: Når man skal orientere sig mod undertegnede eller Dem eller en helt tredje på hver vores personlige opdagelsesrejse, der ikke er mindre vældig end Marco Polos, Vasco da Gamas eller Neil Armstrongs omend den måtte være mindre offentlig og mindre upåagtet af historikere.
- Men hvad, man har nok i sit eget, og med rette, for ens eget er det samme som alle de andres: et mere eller mindre uhåndterligt, men næppe kaotisk net af linier og punkter, rejser og steder. Et atlas, altså, og det er jo det, atlas handler om: at være en optegnelse, man kan orientere sig efter, at trække forbindelser mellem forbindelsesværdige steder. I den forstand (og det er den rigtige forstand at se kort i) er der en klar forbindelse mellem et livs biografi og en verdens geografi - der altså i denne artikels optik må ses som to forbindelsesværdige punkter: livsverden og verdensliv, ting hænger jo sammen, må man huske.
- Det interessante er nu, hvad der er linie, og hvad punkt, hvad der er salaten, man spiser, og hvad der er opskriften, vejen dertil. Det er det, der er afslørende. For livskortet, hvor punktet er det, man opnår (kærligheden, mismodet, kedsomheden, billedet af en tiger og af kioskejerens ører), og hvor linien er måden, man opnår det på; og for verdenskortet, hvor punktet er en by, et bjerg eller andre markerede steder, og linierne er ruterne dertil. De må skilles ad, linie og punkt, for nok hænger de sammen, men de har jo ikke samme status.
- Hvor meget man end har brug for linien for at komme til punktet, så er det punktet, der er interessant. Det er punktet, der er blivende, det er dér, man bliver, det er dét, der så at sige har en værdi (byen og mismodet), hvorfor det altså fortjener at blive markeret med en fed prik på kortet og ikke blot

med liniens tynde streg. Punktet er det, der bliver stående, det er det, man husker og det, der i sidste ende altså slår én ihjel. Linien er det, der falder bort, væk, ud i glemslen. Det i bred forstand bemærkelsesværdige kontra det ubemærkelsesværdige.

- **Sibirien og Tyskland**

- Deres liv er et kort over de bemærkelsesværdige begivenheder, der er hændt Dem, forbundet af linier, De knap kan erindre (hvorfor var det nu, De forelskede Dem? Eller kom til at se på disse ører?). Det bemærkelsesværdige kontra det ubemærkelsesværdige.
- Hvad véd De for eksempel om Sibiriens geografi, eller Alaskas? Næppe meget, og med god grund for et kig på kortet oplyser om, at der næsten ikke er noget at vide, næsten ingen punkter, og de, der er, er små, undselige, blot nogle enkelte markeringer - floder typisk - med eksotiske navne som Kuskokwim og Indigirka, der alligevel hurtigt undslipper hukommelsen. For slet ikke at tale om ørkener; Sahara, Atacam, hvor det ikke regner, og Gobi, de er jo definerede ved ikke at have punkter. Eller byernes egne ørkener, udkanterne, det evige Høje Taastrup, hvor ingen kan finde vej, for intet er markeret.
- Hvad véd de derimod om for eksempel Tysklands geografi? En hel del mere, formoder jeg, og med god grund, hvad endnu et kig på kortet, som næsten er overflødig, fordi man jo så udmærket husker Tyskland, kan overbevise om. En overrepræsentation af punkter områdets størrelse taget i betragtning, en sammenklumpning, hvorpå Ruhr-distriktet er det bedste eksempel. Liniernes er svundet ind, kortere og kortere er de blevet, punkterne næsten flydt ind i hinanden.
- Man kunne da for spøgens skyld foretage det forholdsvis borgesianske tankeeksperiment at forestille sig et liv og en verden, der bestod af henholdsvis udelukkende punkter og udelukkende linier. Ruhr-distrikt og ørken. Ingen af delene ville formentlig være til at holde ud, og ingen af dem ville helt sikkert være et liv eller en verden i nogen normal forstand af ordet.
- Det første ville være ét enormt punkt, ingen linier til at adskille punkterne fra hinanden, alt på samme tid og samme sted, alle byer, alle bjerge, alle sansninger, alle tanker og alle følelser og mere til. Alt husket, alt bemærket. En enorm og rodet salat af hvadsomhelst. Det er ikke et liv eller en verden, man kan orientere sig i.
- Det andet ville være det samme på en anden måde. Den definitive ørken. Alt glat, udrettet, udfladet, lagt med vaterpas i alle retninger og så langt øjet rækker. Ingen punkter til at skille linierne ad, ingen linier faktisk, ikke længere, de er nu krøbet sammen i en stor, plan flade. Alt glemt, intet bemærket. Det er heller ikke et liv eller en verden, man kan orientere sig i.

- **Sørgeligt og vanskeligt**

- Det muligvis sørgelige ved ens eget liv med både punkter og linier er, at den sidste linie først er trukket til det sidste punkt, når man er udtømt og død, så ens eget atlas bliver ikke komplet i tide til, at man selv kan se det, mens man er i det.
- Det sikkert vanskelige ved ens eget liv med både punkter og linier er, at man - medmindre man vil leve andres liv (og hvordan det?) - må famle sig frem om ikke i blinde så dog fanget i et begrænset udsyn og en snæver horisont, fanget i et liv, der aldrig, åh aldrig når til Nistriens, for måtte linien og vejen end være afstukket på forhånd, så kan man jo ikke vide det.
- Så selv om man er de steder, man har været, selv om man bliver de steder, man kommer, og ikke vandrer ustraffet under palmer, så opdager man det

kun hen ad vejen, mens man daffer uforbederligt af sted.